

## Guia docent

### Identificació de l'assignatura

<b>Assignatura / Grup</b>	20521 - Economia Ambiental en Espais Turístics / 36
<b>Titulació</b>	Grau de Turisme - Tercer curs
<b>Crèdits</b>	6
<b>Període d'impartició</b>	Segon semestre
<b>Idioma d'impartició</b>	Català

### Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
Catalina Maria Torres Figuerola <i>Responsable</i> <a href="mailto:cati.torres@uib.cat">cati.torres@uib.cat</a>	12:00	13:00	Dimecres	09/09/2019	17/02/2020	DB-254/ Jovellanos (cita prèvia per e-mail)
	11:00	12:00	Dimecres	17/02/2020	05/06/2020	Despatx 8/ Arxiduc (cita prèvia per e-mail)
Auba Morey Julia <a href="mailto:auba.morey@uib.es">auba.morey@uib.es</a>	17:00	18:00	Divendres	17/02/2020	31/07/2020	Despatx 8, Arxiduc Lluís Salvador

### Contextualització

El curs cerca proporcionar als i les alumnes coneixement que els permeti, sobre la base del que han après a d'altres assignatures del grau, sobretot en aquelles relacionades amb els impactes generats pel turisme, gestionar el territori turístic d'acord amb els principis de sostenibilitat. El curs persegueix, doncs, per una banda, familiaritzar els i les estudiants amb la terminologia, els principis, les teories i els mètodes propis de l'economia ambiental neoclàssica, una disciplina que, sobre la base d'una perspectiva crematística, representa un dels enfocaments econòmics més utilitzats per analitzar i gestionar els conflictes ambientals. Una disciplina, doncs, que informa sobre una de les dimensions econòmiques del turisme.

En aquest sentit, s'espera que els i les estudiants coneguin com l'enfocament neoclàssic explica la degradació ambiental i el valor econòmic dels serveis ecosistèmics; l'Anàlisi Cost-Benefici (ACB) i les implicacions de considerar el risc i la incertesa en els processos de presa de decisions basats en aquesta tècnica de decisió; els instruments de política ambiental basats en el mercat; les diferents interpretacions del concepte de sostenibilitat i el conflicte existent entre la persecució d'objectius ambientals i la d'objectius de creixement econòmic, i alguns aspectes rellevants relatius al binomi empresa-medi ambient.

Per a un millor enteniment de les implicacions que l'assumpció dels supòsits subjacents al model neoclàssic té per a l'anàlisi de l'impacte de les activitats humanes sobre la biosfera així com per a la gestió d'aquelles sobre la base de la sostenibilitat, al curs també es discutirà el concepte de medi ambient, s'analitzarà com distintes escoles de pensament econòmic han tractat les qüestions ambientals i es presentaran els principis sobre els quals es construeixen enfocaments econòmics alternatius.

## Guia docent

Es pretén, així, contribuir a fer que els i les alumnes desenvolupin la seva capacitat d'anàlisi crítica perquè puguin exercir-la a l'hora d'aplicar la informació i els coneixements adquirits al llarg del Grau de Turisme a situacions concretes i problemes nous del context turístic. Sens dubte, un curs d'aquestes característiques serà una eina útil no només per al desenvolupament de la seva futura carrera professional sinó també, i sobretot, per al seu desenvolupament com a ciutadans capaços, crítics, participatius, compromesos i solidaris amb els altres.

### Requisits

#### Recomanables

Es recomana als i les alumnes que estiguin familiaritzats amb les anàlisis pròpies de l'economia neoclàssica així com que es tinguin coneixements d'anglès, donat que alguns dels textos i/o articles acadèmics que s'utilitzaran per a les classes pràctiques i per a les proves d'avaluació orals podrien estar en anglès.

### Competències

#### Específiques

- \* CE-3. Reconèixer les formes en què l'organització social i territorial de les societats influeixen en les modalitats turístiques, les formes de desenvolupament de les estacions turístiques i en els impactes que l'activitat turística provoca sobre el medi natural i humà dels territoris en què es desenvolupa.
- \* CE-9. Aplicar les principals tecnologies dedicades a l'estudi de les relacions recíproques que s'estableixen entre el medi físic i l'humà a les distintes activitats turístiques, particularment les destinades a avaluar l'impacte ambiental d'aquestes activitats, les seves conseqüències sobre el paisatge i la transmissió de continguts científics de forma que facilitin la seva aplicació en els entorns acadèmics i professionals.
- \* CE-10. Aplicar conceptes, tècniques i coneixements de les distintes àrees científiques per a solucionar problemes (amb els coneixements legislatius adequats), propiciar el desenvolupament, crear riquesa i millorar la qualitat de vida de les persones (tant turistes com residents) a través de la planificació sectorial pública i privada, l'ordenació del territori, la prevenció de riscos, la conservació i les polítiques de sostenibilitat i igualtat, sempre cercant la qualitat de vida i de l'experiència turística.
- \* CE-11. Conèixer i aplicar els conceptes, mètodes i instruments que permetin la gestió responsable dels recursos naturals, la protecció del medi ambient i l'ús sostenible del territori de forma compatible amb la satisfacció responsable de les necessitats creixents de recursos de la població autòctona i dels turistes.
- \* CE-13. Demostrar el domini d'una àmplia gama d'estratègies analítiques i d'observació desenvolupades a partir dels mètodes habituals d'investigació aportats per les distintes branques científiques al llarg de la seva etapa acadèmica i la concreció en el treball corresponent.
- \* CE-14. Aplicar a l'entorn professional els coneixements, metodologies i tècniques adquirides al llarg de la formació acadèmica de grau i desenvolupar-los amb un alt grau de responsabilitat, compromís ètic i capacitat d'integració en equips multidisciplinaris.

#### Genèriques

- \* CG-1. Demostrar, posseir i comprendre coneixements fonamentals de les matèries relacionades amb el turisme des de les diferents disciplines científiques, de la seva evolució epistemològica i de la relació de cada una amb les altres disciplines científiques que el tracten, partint dels coneixements adquirits a l'educació secundària i fins a un nivell que garanteixi el coneixement de l'avantguarda en l'estudi d'aquesta disciplina.

## Guia docent

- \* CG-2. Saber aplicar els coneixements tècnics i metodològics al seu treball d'una forma professional integrant els diferents camps d'estudi que ha vist, relacionats amb el turisme, i posseir les competències que han de demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes en torn de la seva temàtica d'estudi.
- \* CG-3. Tenir la capacitat de reunir i interpretar dades quantitatives, qualitatives i espacials rellevants per a emetre judicis que incloguin una reflexió crítica sobre temes rellevants d'índole territorial, social, econòmica, jurídica, científica o ètica, relacionats amb el turisme.
- \* CG-4. Poder transmetre informació, idees, problemes i solucions de qualsevol dels camps temàtics relacionats amb el turisme a un públic tant especialitzat com a un no especialitzat.
- \* CG-5. Haver desenvolupat les habilitats d'aprenentatge necessàries que permetin emprendre tasques professionals i estudis de postgrau en Turisme amb un elevat grau d'autonomia.

### Bàsiques

- \* Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: [http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp\\_basiques/](http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/)

## Continguts

### Continguts temàtics

#### MÒDUL I. INTRODUCCIÓ A L'ECONOMIA AMBIENTAL EN ESPAIS TURÍSTICS

- Tema 1. El medi ambient i l'economia
- Tema 2. Els fonaments neoclàssics de l'economia ambiental
- Tema 3. La degradació ambiental de les destinacions turístiques com a fallada de mercat

#### MÒDUL II. LA VALORACIÓ ECONÒMICA EN ESPAIS TURÍSTICS

- Tema 4. El valor econòmic dels atractius turístics naturals
- Tema 5. Eficiència, equitat i ètica en la gestió d'atractius turístics naturals
- Tema 6. Els mètodes de valoració econòmica

#### MÒDUL III. EL PAPER DE L'ACB EN LA GESTIÓ D'ESPAIS TURÍSTICS

- Tema 7. Què és l'Anàlisi Cost-Benefici'
- Tema 8. Risc i incertesa a l'Anàlisi Cost-Benefici

#### MÒDUL IV. POLÍTICA AMBIENTAL A LES DESTINACIONS TURÍSTIQUES

- Tema 9. Instruments de política ambiental

#### MÒDUL V. SOSTENIBILITAT I CREIXEMENT A LES DESTINACIONS TURÍSTIQUES

- Tema 10. Sostenibilitat a les destinacions turístiques
- Tema 11. Creixement i conservació a les destinacions turístiques

#### MÒDUL VI. EMPRESA I MEDI AMBIENT ALS ESPAIS TURÍSTICS

- Tema 12. L'empresa davant la problemàtica ambiental

## Metodologia docent

## Guia docent

Aquesta assignatura s'imparteix de forma presencial als grups de dematí a Palma. Al grups d'horabaixa s'imparteix de forma presencial a Palma, i per videoconferència per al grup de Menorca.

Es recorda als alumnes que són residents estrangers, i especialment als ERASMUS que puguin estar interessats en fer l'assignatura, que, en aquest grup, i malgrat molt de material sigui en anglès, l'assignatura s'impartirà en català i, en conseqüència, els exàmens també seran en català.

### Activitats de treball presencial (1,8 crèdits, 45 hores)

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Classes teòriques	Grup gran (G)	Les classes magistrals serviran per exposar els continguts teòrics corresponents a cada un dels temes del programa de l'assignatura.	22.5
Classes pràctiques	Anàlisi de textos, discussions i conferències	Grup mitjà (M)	Per facilitar la comprensió dels conceptes teòrics i la seva aplicació a casos reals del context turístic balear, les classes teòriques es complementaran amb classes pràctiques orientades, per una part, a l'anàlisi de textos, lleis, notícies d'actualitat i articles acadèmics i, per l'altra, a fomentar la discussió i el debat entre els i les estudiants a través, per exemple, de discussions dirigides. Completaran les classes pràctiques algunes conferències impartides per persones expertes i/o professionals que treballen en l'àmbit d'alguna de les matèries tractades a les quals se'ls demanarà que exposin la seva visió sobre temes d'actualitat. Existeix també la possibilitat d'organitzar alguna visita a una zona turística madura.	15
Avaluació	Avaluació text 1	Grup gran (G)	Avaluació, mitjançant una prova oral, d'un primer article acadèmic, notícia d'actualitat o regulació ambiental autonòmica, estatal o europea relacionada amb els temes explicats a classe. Perquè es pugui preparar aquesta prova, s'indicarà amb temps suficient el text objecte d'avaluació i es proveirà d'una llista de preguntes sobre aquest que els i les estudiants podran treballar a casa.	1.5
Avaluació	Avaluació text 2	Grup gran (G)	Avaluació, mitjançant una prova oral, d'un segon article acadèmic, notícia d'actualitat o regulació ambiental autonòmica, estatal o europea relacionada amb els temes explicats a classe. Perquè es pugui preparar aquesta prova, s'indicarà amb temps suficient el text objecte d'avaluació i es proveirà d'una llista de preguntes sobre aquest que els i les estudiants podran treballar a casa.	1.5
Avaluació	Examen final	Grup gran (G)	Examen final tipus test sobre tots els continguts teòrics explicats a classe, on totes les preguntes faran referència a un text. Així mateix, s'hi inclouran algunes preguntes opcionals relacionades amb les conferències impartides durant el curs.	1.5
Avaluació	Examen parcial 1	Grup gran (G)	Primer examen parcial tipus test sobre els continguts teòrics explicats durant les primeres setmanes del curs, que podrà incloure algunes preguntes de resposta breu, on totes les preguntes faran referència a un text.	1.5
Avaluació	Examen parcial 2	Grup gran (G)	Segon examen parcial tipus test sobre els continguts teòrics explicats fins al dia del parcial, que podrà incloure algunes	1.5

## Guia docent

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
			preguntes de resposta breu, on totes les preguntes faran referència a un text.	

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula digital.

### Activitats de treball no presencial (4,2 crèdits, 105 hores)

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Estudi	Estudi per part dels i les alumnes dels continguts teòrics de l'assignatura.	40
Estudi i treball autònom individual o en grup	Lectura i anàlisi de textos	Lectura i anàlisi de textos, lleis, notícies d'actualitat i articles acadèmics que es discutiran a classe i seran, també, objecte d'avaluació a través d'un prova oral.	65

### Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

### Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

Per aprovar el curs, cal que s'obtingui almenys un 3,5 sobre 10 a l'examen final i que la mitjana ponderada global sigui d'almenys un 5 sobre 10. No obstant, s'inclouran preguntes opcionals a l'examen final que permetran aprovar l'assignatura a aquells i aquelles alumnes que hagin obtingut una nota ponderada global entre el 4,45 i el 4,9 sempre que hagin tret almenys un 3,5 sobre 10 a l'examen final i hagin assistit a TOTES les conferències així com participat a TOTES les activitats realitzades durant el curs. En particular, si els i les estudiants que complissin els requisits anteriors decidissin contestar les preguntes opcionals i les raonassin adequadament, tot mostrant que han entès bé els conceptes explicats a classe, aquests podrien obtenir fins a 0,5 punts addicionals sobre la nota ponderada global (tot convertint-la en un 5 sobre 10).

Si els i les alumnes no aproven el curs, tendran la possibilitat de fer un examen de recuperació al juliol que els permetrà recuperar el 80% de la nota global.

Per altra banda, els i les estudiants haurien de saber que, d'acord amb la normativa de la UIB, tenen dret a demanar canvis de dates i hores oficials d'exàmens NOMÉS en casos molt específics. Així doncs, se'ls recomana que llegeixin bé la normativa de la UIB abans de demanar canvis de dates/hores d'examen.

### Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'algun dels

## Guia docent

elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

### Avaluació text 1

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves orals ( <b>no recuperable</b> )
Descripció	Avaluació, mitjançant una prova oral, d'un primer article acadèmic, notícia d'actualitat o regulació ambiental autonòmica, estatal o europea relacionada amb els temes explicats a classe. Perquè es pugui preparar aquesta prova, s'indicarà amb temps suficient el text objecte d'avaluació i es proveirà d'una llista de preguntes sobre aquest que els i les estudiants podran treballar a casa.
Criteris d'avaluació	S'avaluarà si els i les alumnes han llegit el text i entès els conceptes discutits a classe així com la seva capacitat de síntesi i de transmissió de coneixements i d'expressió d'idees i arguments de manera clara, rigorosa i convincent.

Percentatge de la qualificació final: 10%

### Avaluació text 2

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves orals ( <b>no recuperable</b> )
Descripció	Avaluació, mitjançant una prova oral, d'un segon article acadèmic, notícia d'actualitat o regulació ambiental autonòmica, estatal o europea relacionada amb els temes explicats a classe. Perquè es pugui preparar aquesta prova, s'indicarà amb temps suficient el text objecte d'avaluació i es proveirà d'una llista de preguntes sobre aquest que els i les estudiants podran treballar a casa.
Criteris d'avaluació	S'avaluarà si els i les alumnes han llegit el text i entès els conceptes discutits a classe així com la seva capacitat de síntesi i de transmissió de coneixements i d'expressió d'idees i arguments de manera clara, rigorosa i convincent.

Percentatge de la qualificació final: 10%

### Examen final

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves objectives ( <b>recuperable</b> )
Descripció	Examen final tipus test sobre tots els continguts teòrics explicats a classe, on totes les preguntes faran referència a un text. Així mateix, s'hi inclouran algunes preguntes opcionals relacionades amb les conferències impartides durant el curs.
Criteris d'avaluació	S'avaluarà la capacitat de comprensió dels continguts teòrics de la matèria, així com la capacitat d'interrelacionar-los i d'analitzar-los. Pel que fa a les preguntes opcionals relacionades amb les conferències impartides durant el curs, s'avaluarà la capacitat de relacionar el tema tractat a les conferències amb els conceptes discutits a classe.

Percentatge de la qualificació final: 40% amb qualificació mínima 4

## Guia docent

### Examen parcial 1

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves objectives ( <b>recuperable</b> )
Descripció	Primer examen parcial tipus test sobre els continguts teòrics explicats durant les primeres setmanes del curs, que podrà incloure algunes preguntes de resposta breu, on totes les preguntes faran referència a un text.
Criteris d'avaluació	S'avaluarà la capacitat de comprensió dels continguts teòrics de la matèria així com la capacitat d'interrelacionar-los i analitzar-los. Així mateix, i en cas que s'hi incloguin preguntes de resposta breu, també es valorarà la capacitat d'expressió escrita.

Percentatge de la qualificació final: 15%

### Examen parcial 2

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves objectives ( <b>recuperable</b> )
Descripció	Segon examen parcial tipus test sobre els continguts teòrics explicats fins al dia del parcial, que podrà incloure algunes preguntes de resposta breu, on totes les preguntes faran referència a un text.
Criteris d'avaluació	S'avaluarà la capacitat de comprensió dels continguts teòrics de la matèria així com la capacitat d'interrelacionar-los i analitzar-los. Així mateix, i en cas que s'hi incloguin preguntes de resposta breu, també es valorarà la capacitat d'expressió escrita.

Percentatge de la qualificació final: 25%

## Recursos, bibliografia i documentació complementària

### Bibliografia bàsica

- Azqueta, D. (1994). Valoración económica de la calidad ambiental. Madrid: McGraw-Hill.
- Azqueta, D. (2002). Introducción a la economía ambiental. Madrid: McGraw-Hill.
- Boyle, K. J. (2003a). Contingent valuation in practice. En P. A. Champ, K. J. Boyle & T. C. Brown (Eds.), A primer of nonmarket valuation (pp. 111-170). The Netherlands: Kluwer Academic Publishers.
- Boyle, K. J. (2003b). Introduction to revealed preference methods. En P. A. Champ, K. J. Boyle y T. C. Brown (Eds.), A primer of nonmarket valuation (pp. 259-267). The Netherlands: Kluwer Academic Publishers.
- Brown, T. C. (2003). Introduction to stated preference methods. En P. A. Champ, K. J. Boyle y T. C. Hanley, N. y Barbier, E. B. (2009). Pricing nature. Cost-Benefit Analysis and Environmental Policy. Cheltenham: Edward Elgar.
- Hanley, N., Shogren, J. F., y White, B. (2007). Environmental economics. In theory and practice. New York: Palgrave MacMillan.
- Labandeira, X., León, C. J., y Vázquez, M. X. (2007). Economía ambiental. Madrid: Pearson Educación, S.A.
- Naredo, J. M. (1992). Fundamentos de la economía ecológica. En F. Aguilera y V. Alcántara (Eds.), De la economía ambiental a la economía ecológica (pp. 373-399). Barcelona: Icaria.
- Pearce, D. W., Atkinson, G., y Mourato, S. (2006). Cost-benefit analysis and the environment. Paris: OCDE Publishing.
- Perman, R., Ma, Y., McGilvray, J., y Common, M. (2003). Natural resource and environmental economics. Harlow, England: Pearson Education Limited.
- Riera, P., García, D., Krüström, B., y Brännlund, R. (2005). Manual de economía ambiental y de los recursos naturales. Madrid: Thompson Editores.
- Vatn, A. (2005). Institutions and the environment. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, Inc.

## Guia docent

### **Bibliografia complementària**

---

- Azqueta, D. (1994). La problemática de la gestión óptima de los recursos naturales: aspectos institucionales. En D. Azqueta & A. Ferreiro (Eds.), *Análisis económico y gestión de recursos naturales* (pp. 51-72). Madrid: Alianza Editorial.
- Baumol, W. J. y Oates, W. E. (1982). *La teoría de la política económica del medio ambiente*. Barcelona: Antoni Bosch.
- Flores, N. E. (2003). Conceptual framework for nonmarket valuation. En P. A. Champ, K. J. Boyle y T. C. Brown (Eds.), *A primer on nonmarket valuation* (pp. 27-43). The Netherlands: Kluwer Academic Publishers.
- Franco, L. (1995). *Política económica del medio ambiente*. Barcelona: Cedecs Economía.
- Jacobs, M. (1991). *La economía verde*. Barcelona: Icaria.
- Margalef, R. (1992). *Ecología*. Barcelona: Editorial Planeta.
- Martínez, J. y Schlüpmann, K. (1992). *La ecología y la economía*. Madrid: Textos de Economía, Fondo de Cultura Económica.
- Naredo, J. M. (2015). *La economía en evolución. Historia y perspectivas de las categorías básicas del pensamiento económico*. Madrid: Siglo XXI de España Editores, S.A.
- Parsons, G. R. (2003). The travel cost model. En P. A. Champ, K. J. Boyle y T. C. Brown (Eds.), *A primer of nonmarket valuation* (pp. 269-296). The Netherlands: Kluwer Academic Publishers.

### **Altres recursos**

---

- Torres, C. y Hanley, N. (2016). Economic valuation of coastal and marine ecosystem services in the 21st century. An overview from a management perspective (disponible en [http://dea.uib.es/digitalAssets/366/366392\\_w75.pdf](http://dea.uib.es/digitalAssets/366/366392_w75.pdf)).

